

TÁJÉKOZTATÓ

A betakarítási munkákra kellő körültekintéssel kell felkészülni, ezért különösen fontos a munkálatokban részt vevő erőgépek tűzvédelme, az aratás, illetve a tarló és növényi hulladékok égetésére vonatkozó szabályok ismerete, betartása. Ezeket az *Országos Tűzvédelmi Szabályzatról szóló 54/2014. (XII. 5.) BM rendelet* (a továbbiakban: OTSZ) tartalmazza, amelyek előírásait az alábbiakban ismertetem.

1. Betakarítási munkálatok tűzvédelme

A mezőgazdasági erő- és munkagépek, az aratás és a növénytárolás tűzvédelmi szabályai a kalászos termény betakarítási, szalma-összehúzási és bálázási munkáiban legalább 1 db 21A és 113B vizsgálati egységtűz oltására alkalmas tűzoltó készülékkel és szikracsapóval vagy lapáttal is ellátott erő- és munkagép, valamint egyéb jármű vehet részt, amelynek tűzvédelmi felülvizsgálatát a betakarítást megelőzően az üzemeltető elvégezte. A jármű megfelelőségéről szemle keretében kell meggyőződni. A betakarítási munkák során használt, ötnél több mezőgazdasági járművet érintő műszaki ellenőrzés esetén, annak tervezett időpontját 10 nappal előbb írásban a tűzvédelmi hatóságnak be kell jelenteni (A bejelentéseket a területileg illetékes Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Kormányhivatal Tűzvédelmi, Iparbiztonsági és Vízügyi Hatósági Főosztály felé kell megtenni.)

A műszaki ellenőrzésről jegyzőkönyvet kell készíteni, amelynek 1 példányát a járművön el kell helyezni. Az üzemelő erő- és munkagép kezelője a munkavégzés megkezdése előtt és annak befejezése után közvetlenül és munkavégzést megszakító szünetekben köteles a kipufogóvezeték és szikratörő műszaki állapotát felülvizsgálni és a ráakódott éghető anyagtól szükség esetén megtisztítani.

A tartalék üzem- és kenőanyagot az erő- és munkagéptől, a kazaltól és a gabonatóblától legalább 20 méter távolságra kell elhelyezni éghető hulladéktól, növényzettől mentes területen. Erő- és munkagépen, gépjárművön olyan karbantartás, javítás, amely nyílt láng használatával jár vagy üzemanyag elfolyásával járhat, betakarítással érintett területen és a rostonövénytároló területén nem végezhető.

Munkaszünet idejére az aratógépet, az erőgépet és az egyéb munkagépet a lábon álló kalászos terménytől, a tarlótól, továbbá a kazaltól legalább 15 méter távolságra kell elhelyezni, éghető hulladéktól, növényzettől mentes területen. Ha a tarlótól ez a távolság nem biztosítható, akkor 3 méter széles szántással vagy tárcsázással kialakított védősávon kívül kell az arató-, erő- és az egyéb munkagépet elhelyezni. Az aratógépet hajlékony földelővezetékekkel, akkumulátorát pedig legalább villamosságot nem vezető anyagú védőburkolattal kell ellátni.

A gépek kezelője üzemeltetés közben nem hagyhatja el azokat. A kazalozást végző erőgép a kazlat csak olyan távolságra közelítheti meg, hogy az erőgép égésterméke vagy annak elvezető csöve gyújtási veszélyt ne jelentsen. A kazalozásban részt vevő erőgépet a ráhullott szalmától, szénától rendszeresen, de legalább naponta meg kell tisztítani.

A kalászos termény betakarítását a közút és a vasútvonal mentén kell először elvégezni. A learatott kalászos terményt, szalmát a vasútállomástól legalább 100 méter távolságon belül el kell távolítani, és legalább 3 méter széles védősávot kell kialakítani szántással vagy tárcsázással.

Gabonatáblán dohányozni még a járművek, erő- és munkagépek vezető fülkéiben is tilos. Az aratás idejére a gabonatóblától legalább 15 méterre éghető anyagtól és növényzettől mentes dohányzóhelyet lehet kijelölni. A dohányzóhelyen a dohányynemű gyűjtéséhez és eloltásához megfelelő mennyiségű vizet tartalmazó edényt kell elhelyezni.

A mezőn összerakott kazal, valamint a rostonövénytároló elhelyezésénél a szélső tárolási egység és a környező

- a) fokozottan tűz- vagy robbanásveszélyes osztályba tartozó anyagok előállítására, feldolgozására, használatára, tárolására vagy forgalmazására szolgáló építményektől legalább 200 méter,
- b) egyéb építményektől legalább 100 méter,
- c) vasúti vágányoktól – a rostonövénytároló ipari vágányát kivéve – legalább 100 méter,
- d) közúttól, erdőtől, lábon álló gabonától legalább 25 méter és
- e) nagyfeszültségű, föld feletti villamos vezetéktől a legfelső villamos vezeték és talaj közötti távolság háromszorosa, de legalább 20 méter tűztávolságot kell tartani.

Az állattartó telepeken a legfeljebb egy évre elegendő alomszalma- és szálastakarmány szükségletet üzemi tárolásnak kell tekinteni. A kazlakat úgy kell elhelyezni, hogy a második sorban levő kazal az előző sorban levő két kazal közé kerüljön.

A kazlak, valamint a sorok között a nagyobb kazalmagasság háromszorosát, de legalább 20 méter távolságot kell biztosítani. A mezőn összerakott szálastakarmány-, szalma-, rostonövény kazlak körül legalább 3 méter széles védősávot kell kialakítani szántással vagy tárcsázással. Dohányozni szélcsendes időben a kazaltól legalább 30 méter távolságra szabad.

A rostonövény osztályozása esetén egy időben legfeljebb 4 kazal vagy tárolási egység bontható meg. A rostonövény csak a tárolón kívül és a szélső kazaltól 10 méteren túl sátorozható ki. A sátorozási területen minden megkezdett 10 000 m² alapterület után 10 méteres tűztávolságot kell biztosítani. A szabadtéri tárolóterület tárolási egységeiből kialakított tűzszakasz megengedett legnagyobb kiterjedése mérsékelt tűzveszélyes osztályba tartozó anyag (rostonövények) esetén 2000 m².

A létesítményeken kívüli kazal, szérű, rostonövénytárolók kialakítása esetén a nagyon alacsony és az alacsony kockázati osztályba tartozó épületektől 50 méteres tűztávolságot, a közepes és magas kockázati osztályba tartozó épületektől pedig 100 méteres tűztávolságot kell minimálisan tartani. A kialakított szabadtéri tárolóegységek között pedig 20 méter tűztávolság tartandó. Az esetlegesen kialakuló tüzek és a velük járó anyagi károk megelőzése érdekében a fent leírt tűzszakaszméret csökkentése megfontolandó. Továbbá a tárolási egységek közötti védőtávolságok növelés is célszerű lehet, a nem várt tűzterjedés megakadályozása céljából.

2. Szabadtéri tűzgyűjtés és tűzmeelőzés szabályai

A levegő védelméről szóló 306/2010. (XII. 23.) kormányrendelet egyértelműen tiltja a lábon álló növényzet, tarló és növénytermesztéssel összefüggésben keletkezett hulladék nyílt téri égetését. Ettől az előírástól azonban jogszabály eltérően is rendelkezhet. A kormányrendelet megsértése esetén a tarlóégetés környezetvédelmi bírsággal is sújtható.

Jogszabály által engedélyezett égetés során a tarlóégetés csak az alábbiak szerint végezhető:

- a) a tarlónak minden oldalról egyidejűleg történő felgyújtása tilos; az égetéshez csak a tarlómaradványok használhatók fel; a szalmát elégetéssel megsemmisíteni, lábon álló gabonátábla mellett tarlót égetni tilos,
- b) a tarlót vagy az érintett szakaszokat a tarlóégetés megkezdése előtt legalább 3 méter szélességben körül kell szántani vagy tárcsázni, és az adott területen az apró vadban okozható károk elkerülése érdekében vadriasztást kell végrehajtani, a fasorok, facsoportok védelmére a helyi adottságoknak megfelelő, de legalább 6 méteres védősávot kell szántással vagy tárcsázással biztosítani,
- c) tarlóégetés 10 ha-nál nagyobb területen szakaszosan végezhető, és csak az egyik szakasz felégetése után lehet a másik szakasz felégetéséhez hozzáfogni,
- d) a tarlóégetés során tűzoltásra alkalmas kéziszerszámmal ellátott, megfelelő létszámú, kioktatott személy jelenlétéről kell gondoskodni, és legalább egy mezőgazdasági vonatatót ekével vagy tárcsával a helyszínen készenlétben kell tartani.

3. Tűzoltó készülékre vonatkozó üzemeltetési műszaki feltételek.

Továbbá felhívnom a figyelmet, hogy az OTSZ szabályozása mellett, és attól függetlenül a közúti járművek forgalomba helyezésének és forgalomban tartásának műszaki feltételeiről szóló 6/1990. (IV.12.) KÖHÉM rendelet az egyes gépjárműveken az alábbi tűzoltó készülékek készenlétben tartását írja elő:

A rendelet alapján a tehergépkocsin, mezőgazdasági vontatón és lassú járművön, továbbá a tehergépkocsiból és pótkocsiból, valamint nyerges vontatóból és félpótkocsiból álló járműszerelvényen, amelynek megengedett legnagyobb össztömege

a) meghaladja a 3500 kg-ot, de legfeljebb 12 000 kg 1 db legalább 6 kg-os

b) meghaladja a 12 000 kg-ot 1 db legalább 12 kg-os vagy 2 db legalább 6 kg-os A, B és C

tűzosztályú tűzek oltására alkalmas, szabványos, por oltóanyagú hordozható, porral oltó tűzoltó készüléket kell készenlétben tartani a járműtűz eloltására.

A tűzoltó készülékek más oltóanyag, de legalább azonos oltási teljesítményű hordozható tűzoltó készülékkel helyettesíthetők.

A tűzoltó készülék készenlétben tartásának hiánya esetén a bírság kiszabása a hatályos szabályozás szerint kötelező. Mértéke 20.000 forinttól 50.000 forintig terjedhet. A tűzoltó készülék karbantartásának hiánya esetén szintén tűzvédelmi bírságot lehet kiszabni, melynek mértéke 10.000 forinttól 30.000 forintig terjedhet. Ezek a tűzvédelmi bírság tételek a veszélyes árut szállító járművekre nem vonatkoznak.

4. Mezőgazdasághoz kapcsolódó tevékenységek ADR előírásai

Magyarországon a veszélyes áruk belföldi szállításának mezőgazdaság tevékenységhez kapcsolódó szabályait, a Veszélyes Áruk Nemzetközi Közúti Szállításáról szóló Megállapodás „A” és „B” Melléklete kihirdetéséről, valamint a belföldi alkalmazásának egyes kérdéseiről szóló **284/2023.(VI.30.) Korm. rendelet** (a továbbiakban: ADR), az ADR „A” és „B” Mellékletének belföldi alkalmazásáról szóló **39/2021.(VII.30.) ITM rendelet** (a továbbiakban: ITM rendelet) illetve a mezőgazdasági vegyszerek és üzemanyagok mezőgazdasági vonatatóval vagy lassú járművel vontatott pótkocsival történő közúti szállításáról szóló **7/2011. (III. 8.) NFM rendelet** szabályozza.

Az ADR 1.1.3 szakasza általában tartalmazza a mentességeket, melyek közül az ADR 1.1.3.1. c) pontja értelmében az ADR előírásait nem kell alkalmazni:

„a vállalatok (vállalkozások) olyan szállításaira, ami fő tevékenységüket kiegészíti, mint például a mély- és magasépítési munkaterületek ellátása, vagy méréssel, javítással és karbantartással kapcsolatos szállítások, ill. visszaszállítások csomagolóeszközként, beleértve a nagyméretű csomagolóeszközöket (IBC-eket) és nagycsomagolásokat is, legfeljebb 450 liter mennyiségű veszélyes áru esetén és az 1.1.3.6 bekezdésben meghatározott mennyiségi határokon belül. Meg kell tenni a szükséges intézkedéseket a veszélyes áru normális szállítási feltételek melletti kiszabadulásának megakadályozására.

Ez a fajta mentesség nem alkalmazható a 7 osztályra (*radioaktív anyagok*). Ugyancsak nem alkalmazható ez a mentesség a vállalatok (vállalkozások) által anyagbeszerzés, külső vagy belső anyagelosztás céljából végzett szállításokra;”

Az ITM rendelet az előző mentességet, Magyarországon az alábbiakkal egészíti ki:

„A vállalatok (vállalkozások) olyan szállításaira, amely fő tevékenységüket kiegészíti, (így például a mély- és magasépítési munkaterületek ellátása, **a mezőgazdasági és egyéb munkagépekhez szükséges üzemanyagoknak az üzemanyagtöltő állomás, a telephely és a munkaterület közötti szállítása**, vagy méréssel, javítással és karbantartással kapcsolatos szállítások, **ill. visszaszállítások**) csomagolóeszközként, ideértve a nagyméretű csomagolóeszközöket (IBC-et) és nagycsomagolásokat is, legfeljebb 450 liter mennyiségű veszélyes áru esetén, és az 1.1.3.6 bekezdésben meghatározott mennyiségi határokon belül. Biztosítani kell, hogy a veszélyes áru normális szállítási feltételek mellett ne szabadulhasson ki, ennek érdekében figyelemmel kell lenni különösen a csomagolóeszköz megfelelő lezárására és a rakomány rögzítésére.”

Fentiek alapján egy vállalat, vagy vállalkozás (*a természetes személy vagy jogi személy, függetlenül attól, hogy folytat-e jövedelemszerző tevékenységet; a jogi személyiség nélküli társaság vagy személyek társulása, függetlenül attól, hogy folytat-e jövedelemszerző tevékenységet; a hivatalos testületet, függetlenül attól, hogy rendelkezik-e jogi személyiséggel, vagy hogy jogi személyiséggel rendelkező hatóságtól függ-e*) által **közúton, személy-, vagy tehergépjárművel** végzett veszélyes áru szállítás, (üzemanyag szállítás) ADR mentességgel történhet, ha gázolaj esetén maximum 450 literes kiszerezésekben összesen 1000 litert, benzin esetén maximum 333 litert szállítanak, **ha az kizárólag a mezőgazdasági és egyéb munkagépekhez szükséges üzemanyagoknak az üzemanyagtöltő állomás, a telephely és a munkaterület közötti szállítása, vagy visszaszállítása esetén történik.**

Viszont kiemelt **figyelmet kell fordítani** ebben az esetben is a **veszélyes áru** normális szállítási feltételek melletti **kiszabadulásának a megakadályozására**. (Pl. a veszélyes árut (üzemanyagot) tartalmazó csomagolóeszköz (kanna, hordó, IBC) lerögzített és lezárt állapotú legyen.

Amennyiben a szállított veszélyes áru mennyisége ezeket a fenti mennyiségi korlátokat meghaladja (pl. csomagolóeszközként 450 litertől többet szállítanak, vagy a gépjárművön a gázolajból 1000 litert, a benzinből 333 litert meghaladóan szállítanak) úgy e szállítások tekintetében – figyelemmel a felhasználási módra, a szállított, felhasznált mennyiségre – az ADR 1.1.3.6 bekezdésében foglalt mentesség igénybevétele javasolt.

Az ADR 1.1.3.6 bekezdése a veszélyes áru, szállítási módjához (csak küldeménydarabos szállításra alkalmazható, ömlesztett, vagy tartányos szállításra nem) és az egy szállítóegységen

szállított veszélyes áru mennyiségéhez köti a mentesség alkalmazásának lehetőségét, amely mennyiségi határ – az adott veszélyes áru szállítási kategóriájától függően – eltérő lehet.

Az ADR 1.1.3.6 bekezdése ugyan nem biztosít teljes mentességet az ADR előírásai alól, azonban jelentős könnyítéseket tartalmaz. A szállítások kapcsán ez esetben nem szükséges többek között a gépjárművezető ADR 8.2.1 szakasza szerinti oktatása, a jármű jelölése, írásbeli utasítás, illetve az ADR 8.1.5 fejezete szerinti felszerelések készenlétben tartása. Gondot kell ugyanakkor fordítani egyebek mellett a fuvarokmányra (ADR 5.4.1), a minősített csomagolóeszköz használatára (ADR 4.1), a küldeménydarabok jelölésére, bárcázására (ADR 5.2), a rakomány elhelyezésére, rögzítésére (ADR 7.5), az ADR 8.1.4.2 – 8.1.4.5 bekezdéseiben előírt legalább 2 kg-os tűzoltó készülék gépjárművön történő elhelyezésére és üzemeltetésére, a gépjárművezető és a szállításban érintett személyek ADR 1.3 fejezete és 8.2.3 szakasza szerinti oktatására.

Ezen szállítások szabályszerű megvalósítása érdekében javasoljuk az önkormányzatok, vállalkozások részére, hogy vegyék igénybe egy veszélyes áru szállítási biztonsági tanácsadó segítségét, illetve szakterületi kollégánk is szívesen áll a rendelkezésükre.

A fentiek szerint leírtak kizárólag az ADR „A” és „B” Mellékletének belföldi alkalmazásáról szóló 39/2021.(VII.30.) ITM rendelet 1.§ (3) bekezdésében meghatározott fogalmak szerinti közúti járművel végzett szállításokra vonatkoznak.

(Az ITM rendeletben alkalmazásában közúti jármű: „a közúti forgalomban való használatra szánt, legalább négy kerékkel rendelkező, 25 km/h-t meghaladó legnagyobb tervezési sebességű gépjármű, valamint pótkocsija, kivéve a síneken futó járművet, a mozgó munkagépet, valamint a veszélyes áru szállításakor legfeljebb 40 km/h sebességgel közlekedő mezőgazdasági és erdészeti vontatót.”)

A fentiek szerinti mennyiségeken felüli veszélyes áru (üzemanyag, vagy az ADR hatálya alá tartozó növényvédőszer és műtrágya) mezőgazdasági vontatóval vagy lassú járművel vontatott pótkocsival, 40 km/órát meg nem haladó sebességgel történő közúti szállítására a mezőgazdasági vegyszerek és üzemanyagok mezőgazdasági vontatóval vagy lassú járművel vontatott pótkocsival történő közúti szállításáról szóló 7/2011. (III. 8.) NFM rendelet (a továbbiakban: NFM rendelet) tartalmaz előírásokat.

Ebben az esetben az ADR előírásait csak annyiban kell figyelembe venni, amennyiben azt az NFM rendelet betartatni rendeli, azonban az NFM rendelet rendelkezéseit minden érintettnek teljes mértékben be kell tartania, melyet a hivatásos katasztrófavédelmi szervek hatósági tevékenységük keretében rendszeresen ellenőriznek.

A veszélyes anyagok veszélyes árukénti besorolásáról a veszélyes anyag biztonsági adatlapjának 14. szakasza ad felvilágosítást. Javasolom ennek vizsgálatát a szállítások szervezése előtt.

Fenti pontokban leírt tevékenységek kiszolgálása érdekében történő veszélyes áru szállításokon kívüli szállítások esetén be kell tartani az ADR előírásait.

Kérem a Tisztelt Címzetteket, hogy a fentiekben foglalt rendelkezéseket tartsák be a nem kívánt tűz és káresemények elkerülése érdekében.